UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Parallela Geographica Italiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Nvm. 1. Campania Felix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13120

Visual Library

VRBES MVNITÆ, & præſidiis inſtrui ſolitæ, ſunt *Piſcaria* & *Ciuitella* in Aprutio, *Beſtricia* & *Manfredonia* in Baſilicatâ: *Barleta, Trani, Biſeglia, Monopoli* in tractu Barrienſi: *Taranium*, *Cortona*, *Rheggio* in Calabriâ: *Neapoli* & *Caieta* in Campaniâ. De arcibus ſuis locis dicetur in vrbibus quibus adiacent.

PORTVS ſunt Neapolitanus, Baianus, Caietanus, Brunduſinus: Tranius in Barrienſi agro ſi reficeretur centum naues & ampliùs caperet. Tarentinus ampliſſimus eſt, ſed in dies obducitur, metu vt aiunt ne eo Turca vtatur ad inuadendum hoc regnum.

TVRRES LITORIÆ in toto regno ſic numerantur: in *Campaniâ* 32. in *Principatu citeriore* 69. in *Baſilicata* 7. in *Calabriâ Citeriore* 27. in *Calabriâ Vlteriore* 50. in *Agro Hydruntino* 65. in *Bariano* 16. in *Aprutio Citeriore* 7. in *Aprutio Vlteriore* 6. in *Capitanatâ* 22. omnino vna cum trecentis.

VIÆ quibus exercitus terreſtres traduci poſſunt ex ditione Pontificiâ in hoc regnum, quatuor numerantur. *Prima* per Fanum S. Germani, Fruſinonem, Anagniam, ſatis infeliciter à Gallis tentata tempore Gonſalui. *Secunda* per Fucini dextram ripam, & Valerij vicum, admodum difficilis ob aſperitatem montium. *Tertia* per ciuitatem Reate. *Quarta* denique expeditiſſima per Firmum, Aſculum, Ciuitellam, Iuliam Nouam, quæ planior, & tutior, & ducit in Apuliam omni rerum copiâ abundantem.

FAMILIÆ ILLVSTRISSIMÆ; *Caraffæ, San-Seuerini, Colomnæ, Biſiniani, Picolominei, Aquauiuæ, Spinelli, Caſtriotæ*, & alij quos hîc recenſere prolixum eſſet.

§. 2. *Deſcriptio Geographica Regni Neapolitani.*

NVM. I. *Campania Felix*, Terra di Lauoro.

CIVITATES MA-	NEAPOLIS: *Napoli*, nobis *Naples*, de quâ Paragrapho proximè ſequenti.
	PVTEOLI: *Pozzuoli*, nobis *Pouzzol*, portum habet commodiſſimum, ſed oblimatur ſenſim: vrbs quoque multis terræ motibus deformata eſt. Circa hanc plurima balnea, & aquæ ſalutares, de quibus in Admirandis.
	ISCHIA: *Iſchia Citta*, de quâ in Inſulis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

RITI- MÆ CAM- PA- NIÆ.

Castellvm Almarinvm, cognomine Boturnenſium ait Leander: *Caſtello à Mar di Volturno*, aliter *Caſtel di Volturno*, ad oſtium prædicti fluuij.

Vicvs, ſeu Viciaqua: *Vico*, exigua ciuitas, ſed lauta ſatis & in agro peramœno: à quibuſdam Principatui Citeriori attributa in quam incurrit: Equenſis cognominatur.

Svrrentvm: *Sorrento*, perantiqua ciuitas monti inſidens, ſed longè anguſtior quàm olim fuit, vt vicina rudera arguunt.

Massa: *Maſſa di Sorrento*, à quibuſdam Principatui quoque inſeritur, recèns ædificata eſt, & ab eâ dictum vinum Maſſanum, olim Surrentinum.

Caieta: *Gaëta*, nobis *Caiete*, ciuitas munitiſſima cum arce duplici, & magno præſidio Hiſpanorum, qui eam clauim huius regni nominant. Datus eſt ei Epiſcopus poſt Formias à Sarracenis exciſas, & oſſa D. Eraſmi Martyris in eam tranſlata. Patria fuit Thomæ à Veio Caietani Cardinalis.

OPPIDA & MINORA LOCA MARITIMA CAMPA-

Spelunca: *Sperlonga*, aliter Caſtellum Spelunca verſus Campaniam Romanam.

Mola: *Mole*, ſic dictus à multitudine Molarum vicus longiſſimus, non procul ab eo loco, vbi olim Formiæ à Sarracenis deſtructæ.

Patria: *Patria*, turris in ruinis Literni, ad lacum cognominem.

Cuma: *Cuma*, rudera antiquæ vrbis, ſed ex veteri loco tranſlatæ.

Baianum Caſtrum: *il Caſtel di Baia*, iuxta quod Balneum Ciceronianum, de quo in Admirandis.

Mergelinæ, aliter Mergulinum: *Mergolino*, domus cultiſſima Sanazarij viri doctiſſimi, vbi verſabatur cum viris eruditis, eámque poſt mortem Seruitis Religioſis donauit.

Turris Græca: *Torre del Græco*, ſic dicta à vino Græco, vel à conditore, origine Græco. Alij dictam volunt Turrim Octauam, quòd octauo lapide à Neapoli diſtet:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtet: olim dicebatur Herculanium.

NIÆ.

Turris Nunciata: *Torre del Annunciata*, Caſtellum elegans non procul à Sarni Fl. oſtio.

CIVITATES MEDITERRANEÆ CAM-

Capva Noua, *Capua*, nobis *Capouë*, ad Fl. Vulturnum, quando excitata fuerit diximus in Antiquâ. Direpta eſt à Conrado Friderici II. Imp. filio, & iterum ab exercitu Lud. XII. Gall. Regis deformata; ciuitas nunc tenuis & multum ab antiquâ diuerſa, & loco & diuitiis.

Nola: *Nola*, nobis *Nole*, nunc anguſta ciuitas, olim ampliſſima, de quâ librum ſcripſit Ambroſius Leo.

Anversa: *Auerſa*, veteris Atellæ ruinis inædificata, & oppoſita Capuæ & Neapoli à Roberto Guiſcardo Normanorum Duce, vnde & dicta eſt quaſi *Aduerſa*; alij aliter eius conditorem vocant. Deleta eſt à Carolo I. Rege Neapolitanorum.

Svessa: *Seſſa*, Ducatus titulo inſignita; in eâ nobiles pleræque familiæ: patria fuit Auguſtini Niphi.

Fvndi: *Fondi*, dono data Proſpero Colonnæ à Ferdinando Arag. & Neapol. Rege. Capta à Caradino Ænobarbo 1534. & omnes ciues abducti in ſeruitutem.

Acerra: *Serra*, ſeu *Acerra*, ad Fl. Patriam.

Traiectvm: *Traietto*, in quam tranſlatus Epiſcopatus Minturnenſis.

Alifæ: *Aliſi*, in montanâ regione non procul à Vulturno fluuio.

Aqvinvm: *Aquino*, vnde dictus S. Thomas; & antea viri aliquot magni inde oriundi fuerunt.

Mons Cassinvs: *Monte Caſſino*, in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ memorabilis, incunabula ordinis D. Benedicti; varias expertus vices, ſæpe incenſus, ſæpe reparatus locus.

Sora: *Sora*, Ducatus caput: incenſa eſt à Friderico Imp. quis eam reſtituerit neſcitur: nunc ſatis lauta eſt & frequens.

Teanvm: *Tiano*, olim cognomine Sidicinum ad diſcrimen Apuli, ditio Principis Stiliani *Stigliano*.

PA-NIÆ.

- CALATIA : *Gaiazzo*, ſeu *Caiazzo*, octo millibus paſſuum à Capuâ diſiuncta.
- CALVI olim Cales : *Calui*, de quâ multa fabuloſa circumferuntur.
- TELESIA : *Teleſe*, quam aliqui perperam in Aprutio collocant, quia Samnitium olim fuit.
- VENAFRVM : *Venafro*, cuius ager vt olim, ſic nunc ab oleis celebratur.
- CARINVLA : *Carinola*, non procul diſſita à veteris Caleni ruinis, cuius vina etiamnum laudantur, vt olim Calena.
- CASERTA : *Cazerta*, ad radicem Tifatæ montis.
- LARINVM : *Larino*, quam ciuitatem volunt decerptam, poſtremâ diuiſione, à Comitatu Moliſſenſi, quod minùs probabile; nimis enim à Campaniâ hæc diſiuncta eſt.

OPPIDA & MINORA LOCA MEDITERRANEA

- Itrum : *Itri*, in loco peramœno ſitum oppidulum.
- Caſtrum Nouum : *Caſtro Nuouo*.
- Arx : *Arce*, de quâ in Veteri.
- Arpinum : *Arpino*, locus olim quàm nunc celebrior.
- Fanum S. Germani : *San-Germano*, in ditione Abbatis Caſſinenſis : laudantur eius acus.
- Gallutium : *Gallutio*, non procul à Venafro, in quo Rogerius filius Rogerij Siciliæ Comitis obſeſſus eſt ab Innocentio II. vbi & Pontifex cum Cardinalibus captus eſt, & perhumaniter habitus.
- S. Maria Oliuetina : *Santa Maria di Aluito*, corruptè pro *Oliueto*.
- Turris Francoliſena : *Torre Francoliſi*.
- S. Maria Gratiarum, ſeu Capua vetus : *S. Maria del Gracia*, aliter *la vieille Capouë*, duobus millibus à Capuâ Nouâ in Meridiem, vbi multa veſtigia antiquitatis.
- Marlianum, ſeu Marianum, & Merelianum : *Marcigliano*.
- Poggium Regale : *Poggio Reale*, palatium nobile ædificatum à Ferdinando I. Aragonio in ruinis Palæopolis, vbi aquæ limpidiſſimæ : nunc deficit, quia far-

CAMPANIÆ.

ta tecta non curantur.

Matalonis, aliter Mataleonis, & Magdalonium: *Matalone*, Comitatus nobilis Caraffarum.

Moronida: *Morone*.

Duratianum: *Durazzaro*, Ratanorum patrimonium.

Somma: *Somma*, burgus elegantiſſimus ad radicem Veſuuij, à quo nomen nouum mons accepit.

FLVMINA CAMPANIÆ.

Liris: *Carigliano*, in hiſtoriâ noſtrâ celeberrimum, ad quod res Gallicæ olim afflictæ ſunt: recipit fluuiolos Fibrinum *Fibreno*, Melum *Melle*, ſeu *Melſa*, & aliquot alios.

Sauo: *Saone*, aliter *Liuigliano*, in paludes extenſum.

Vvltvrnvs: *Volturno*, olim Caſilinus dictus Agathiæ, qui ad eum refert victoriam Gallorum. Recipit Caluum *Calui*, Sabbatum *Sabbato*, & alios.

Clanis: *Clanio*, aliter *Patria*.

Sarnus: *Sarno*, aliter *Scafati*.

LACVS CAMPANIÆ.

Mortuum Mare: *Mare Morto*, ſinus veriùs appellandus.

Avernvs: *Auerno*, ſeu *di Tripergole*: ab antiquis eius fundus explorari non poterat, nunc deprehenſus eſt vlnarum CCCLX. teſte Leandro; de eo iterum in Admirandis.

Acheruſius: *Lago di Collucia*.

Anianus, ſeu Thermæ Anianæ: *Lago d'Agugno*, de quo in Mirabilibus plura dicemus.

Balnea hîc quoque innumera, quæ eleganter, & accuratè deſcripta leges apud Leandrum.

MONTES PRÆCIPVI

Vesvvivs aliter Somma à vicino pago: *le Veſuue*, aliter, *le Mont de Somma, ou de Somme*, vitibus magnâ ex parte conſitus, & peramœnus, niſi ab eâ parte per quam eructauit incendia. Ætate noſtra ſic æſtuauit, vt calamitatem vltimam Neapolis expectaret.

Pavsilipvs: *Poſilipo*, excurrens in mare, & Promontorium cognomine emittens, amœniſſimus quoque, cuius imago etiam oculos ineruditos diſtinet, quam tibi in appendice Tabulæ exhibemus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAMPANIÆ.

- Cistellvs : *Monte Ciſtello*, corruptè in Tabulis *Riſtello*, cui fixa erat antiqua Cuma.
- Astrvnvs : *Aſtrugno*, editiſſimus cuius in medio lacuna ingens, & in huius fundo Aquula iugis cum exiguo luco, nam in morem amphitheatri mons ille excauatus eſt, quod terræ motu factum eſſe putat Leander.
- Mons Christi, *Monte Chriſto*, efformatus in clade Tripergolanâ, quando vicus Tripergulanus Balneis ſuis celeberrimus obrutus eſt anno 1536. tunc autem terra mugitum horribilem edens, flammámque & lapides eructans montem hunc concinnauit.
- Mons Draconis : *Monte Dragone*, nunc quoque vt olim vitifer, Maſſicus antiquis dictus.

CRYPTÆ CAMPANIÆ.

- Baiana, ſeu Cvmana anguſtiore aditu, vulgò *la Grotte de la Sibylle*, de quâ multa fabuloſè à Poëtis conficta ſunt. Carebat olim exitu, ſed Agrippa gener Augusti luco Auerni ſucciſo, ductâque foſſâ Cumas vſque fabulas illas diſſipauit, quæ erant de Cimmeriis tenebris confictæ.
- Neapolitana : *la Grotte de Naples*, ad mille paſſus geometricos circiter porrigitur exciſa in radice montis Pauſilipi 15. pedum circiter latitudinis, ad totidem altitudinis. Alphonſus Rex Aragonum eam dilatauit, & ſpiraculis iam obturatis, duo noua in montis latere aperuit. Petrus autem Toletanus Prorex Neapol. pro Carolo V. ad perpendiculum ſic eam deduxit, vt vtrumque oſtium pro lumine eſſe poſſit per eam gradientibus.

Nvm. 2. *De vrbe Neapolitana*, Napoli, *nobis* Naples.

QVANTITAS. Olim ambitus eius erat trium millium, nũc ad ſex millia extenſus eſt, ſecluſis ſuburbiis quorum aliqua ad duo millia paſſuum videntur procurrere.

CVRIÆ ſeu VICI,

1. Capvanvs : *dì Capua*, ex familiis 42. conflatus.
2. Montanvs : *di Montagna*, ex familiis 22.
3. Nidensis : *del Nido*, ex familiis 57.